

Problem powinności rządzących w ujęciu pisarzy różnych epok. Omów na wybranych przykładach

Problem powinności rządzących to temat, który przewija się przez literaturę różnych epok, od starożytności po współczesność. W literaturze autorzy podejmują refleksję nad tym, jakie cechy i obowiązki powinien posiadać idealny władca, jak powinien sprawować władzę, aby służyć wspólnemu dobru, a także jakie konsekwencje wynikają z zaniedbania tych obowiązków. Problem ten podejmowali pisarze o różnorodnych poglądach, przedstawiając różne koncepcje władzy oraz moralnych powinności rządzących. W niniejszej pracy przeanalizowane zostaną wybrane przykłady z literatury starożytnej, renesansowej, oświeceniowej oraz romantycznej, które podejmują ten temat.

Pierwszym przykładem jest „Antygona” Sofoklesa, klasyczne dzieło literatury starożytnej, w którym ukazano konflikt między władzą a moralnością. Kreon, król Teb, stoi w obliczu trudnej decyzji – musi wybrać między wiernością prawnym normom państwowym a szacunkiem dla boskich praw i tradycji. Kreon zakazuje pochowania zwłok zdrajcy Polinika, kierując się racją stanu, co wywołuje sprzeciw Antygony, która postanawia złożyć bratu należny hołd, nie zważając na królewskie zakazy. Kreon, jako władca, jest przedstawiony jako człowiek surowy, ale jednocześnie zamknięty na inne niż swoje racje. Jego decyzje są motywowane pragnieniem utrzymania porządku i władzy, jednak ostatecznie prowadzą do tragedii. Sofokles ukazuje, że Kreon, nie rozważając głębszych wartości moralnych, ponosi klęskę jako władca, gdyż brak zrozumienia powinności względem ludu i tradycji prowadzi go do tragicznych konsekwencji. W „Antygonie” pojawia się więc refleksja nad tym, że rządzący

nie powinni kierować się jedynie bezwzględną logiką prawa, ale także uwzględniać wyższe wartości, takie jak ludzkość i sprawiedliwość.

W epoce renesansu temat władzy i powinności rządzących został szczególnie rozwinięty w dziele „Książę” Niccolò Machiavellego. Machiavelli prezentuje w tym traktacie realistyczną, wręcz cyniczną wizję władzy, w której skuteczność i utrzymanie rządów są ważniejsze od moralnych zasad. Machiavelli przedstawia koncepcję, według której idealny władca nie musi być dobry, lecz musi być skuteczny, potrafiący manipulować, kłamać i stosować przemoc, jeśli jest to konieczne dla utrzymania władzy. Kluczowe jest tu pojęcie „virtù”, czyli zręczności politycznej, którą władca musi posiadać, aby przewidywać i reagować na zmieniające się okoliczności. Machiavelli sugeruje, że czasem powinności moralne władcy mogą być sprzeczne z interesem państwa, a władca musi być gotowy na poświęcenie etyki dla dobra publicznego. W przeciwieństwie do starożytnych ideałów moralnej i sprawiedliwej władzy, renesansowy władca według Machiavellego to pragmatyk, który musi przede wszystkim chronić swoje państwo przed zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

W literaturze oświeceniowej temat powinności władcy jest silnie związany z ideami racjonalizmu, wolności i sprawiedliwości. Przykładem może być twórczość Woltera, a zwłaszcza jego powiastka filozoficzna „Kandyd”. Chociaż głównym tematem dzieła jest krytyka optymistycznej filozofii Leibniza, Wolter podejmuje również problem złego zarządzania państwem i nadużycia władzy. W postaci królów i przywódców, których bohaterowie napotykają w podróży, widzimy liczne przykłady tyranii, okrucieństwa i niesprawiedliwości. Wolter ukazuje, że rządzący, którzy nie służą dobru swoich poddanych i nie kierują się zasadami sprawiedliwości, prowadzą swoje kraje do chaosu i cierpienia. W „Kandydzie” pojawia się więc myśl, że władca powinien działać na rzecz dobra ludu, a nie

własnych interesów, a jego działania powinny być podporządkowane zasadom moralnym i racjonalnym.

W epoce romantyzmu problematyka władzy została przedstawiona w sposób szczególnie złożony, co możemy zaobserwować na przykładzie „Dziadów” Adama Mickiewicza. Postać Nowosilcowa, rosyjskiego urzędnika i prześladowcy polskich patriotów, uosabia okrutną, bezwzględną władzę, która nie służy dobru publicznemu, lecz realizuje własne cele, oparte na przemocy i terrorze. Nowosilcow reprezentuje władzę opresyjną, której celem jest kontrola i zniewolenie narodu, bez względu na cierpienie ludzkie. Mickiewicz, podobnie jak inni romantyczni twórcy, podkreśla, że władza pozbawiona moralnych zasad jest źródłem zła i cierpienia, a prawdziwą powinnością rządzących jest ochrona wolności i godności człowieka. W „Dziadach” pojawia się również wątek mesjanistyczny, który wskazuje na władcę jako przewodnika narodu, pełniącego funkcję zbawczą. Postać Konrada, który dąży do przewodzenia swojemu ludowi, podkreśla wizję romantycznego przywództwa opartego na poświęceniu i miłości do ojczyzny, ale także skłania do refleksji nad tym, jak trudno pogodzić osobiste ambicje z rzeczywistą służbą narodowi.

Podsumowanie

Problem powinności rządzących w literaturze różnych epok przyjmuje różne formy, od moralnych i duchowych powinności po pragmatyczne i polityczne wymogi. W starożytności, jak w „Antygonie” Sofoklesa, rządzący muszą balansować między prawem a moralnością, co ostatecznie prowadzi do tragicznych konsekwencji. W renesansie, na przykładzie „Księcia” Machiavellego, pojawia się koncepcja władcy jako pragmatyka, który kieruje się przede wszystkim skutecznością, a nie moralnością. W literaturze oświeceniowej, u Woltera, podkreślana jest odpowiedzialność rządzących za dobro swoich poddanych i dążenie do sprawiedliwości. Natomiast w romantyzmie, w „Dziadach” Mickiewicza, władza opresyjna zostaje potępiona, a ideałem staje się przywódca, który

poświęca się dla swojego narodu. W każdej z tych epok problem powinności rządzących odzwierciedla specyficzne dla danej epoki wyobrażenia na temat władzy i moralności, ale jednocześnie pozostaje ponadczasową refleksją na temat natury władzy i odpowiedzialności władcy.

Jeśli szukacie pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebujecie korepetycji, konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac - oczywiście tylko w granicach prawa.